О. В. Більська,

д. е. н., доцент, професор кафедри економічної теорії, маркетингу

та національної економіки Класичного приватного університету, м. Запоріжжя

ORCID ID: 0000-0002-0940-8294

DOI: 10.32702/2306-6806.2020.8.56

ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ЗА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИМИ ПОКАЗНИКАМИ ГАЛУЗЕВОГО РОЗВИТКУ

О. Bilka,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Economic Theory,

Marketing and National Economy of the Classical Private University, Zaporozhye

ASSESSMENT OF THE NATIONAL ECONOMY ACCORDING TO FINANCIAL AND ECONOMIC INDICATORS OF INDUSTRIAL DEVELOPMENT

У статті проведено оцінювання стану національної економіки за фінансово-економічними показниками пріоритетних галузей: промисловий комплекс, сільське господарство, фінансова і страхова діяльність, торгівля, транспорт і складування, операції з нерухомістю. Досліджено рівень та динаміку таких галузевих показників: поточна та абсолютна ліквідність, коефіцієнт автономії, рентабельність активів, рентабельність обігових коштів, чиста маржа, рентабельність сумарних активів, оборотність активів, оборотність робочого капіталу, оборотність дебіторської заборгованості. Відзначено, що не всі досліджені галузі виконують нормативні значення за ліквідністю та фінансовою стійкістю, зафіксовано низькі значення показників прибутковості та недостатній рівень ділової активності. Низькі значення показників погіршуються середнім та високим рівнем волатильності їх динаміки за досліджуваний період, що доводить низьку прогностичність показників та ризикованість діяльності.

The article assesses the state of the national economy by financial and economic indicators of priority industries: industry, agriculture, financial and insurance activities, trade, transport and warehousing, real estate. Sectoral indicators have always aroused the interest of both scientists and practitioners, investors, government at all levels, as their importance, structure and dynamics will determine the trajectory of the national economy. The relevance of the research topic is due to the fact that updated statistics and their limited access require systematic review, analysis and evaluation in order to update the existing knowledge base on the sectoral development of the national economy. In the course of the research the methods of financial-economic and critical analysis, synthesis, graphic, statistical, grouping methods, integrated evaluation were applied.

The level and dynamics of such industry indicators as: current and absolute liquidity, autonomy ratio, return on assets, return on working capital, net margin, return on total assets, return on assets, turnover of working capital, turnover of receivables are studied. Integrated indicators of the financial and economic situation of the national economy according to the studied industry indicators are constructed. It is noted that not all studied industries meet the normative values of liquidity and financial stability, low values of profitability and insufficient level of business activity. Low values of indicators are exacerbated by the average and high level of volatility of their dynamics during the study period, which proves the low predictability of indicators and risk of activity.

Based on the data of integrated indicators, it is proved that the national economy for the period under study is characterized by an average level of financial and economic situation with an average and high level of variability in the dynamics of indicators. The implementation of measures to stabilize positive trends and increase the level of financial and economic situation of certain sectors of the national economy, which determine the level of the country's GDP, is a priority.

Ключові слова: національна економіка, фінансово-економічний стан, промисловість, сільське господарство, фінансова і страхова діяльність, торгівля, транспорт і складування, операції з нерухомістю.

Key words: national economy, financial and economic condition, industry, agriculture, financial and insurance activities, trade, transport and warehousing, real estate transactions.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Галузеві показники завжди викликали інтерес як вчених, так і практиків, інвесторів, владу на всіх рівнях, оскільки їх значення, структура та динаміка визначають траєкторію розвитку національної економіки. Втім, Державна служба статистики України представляє обмежений перелік показників для проведення дослідження, зокрема, в частині фінансово-економічного становища галузей національної економіки, що обумовлює доцільність дослідження пріоритетних показників за ключовими, тобто тими, що формують ВВП країни, сферами економічної діяльності. Трансформація та перебудова укладу ведення всіх видів економічної діяльності в умовах турбулентного середовища, ведення гібридної війни тощо, стримує галузевий розвиток України, що потребує відстеження та пошуку дієвих заходів подолання негативних наслідків.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питаннями галузевого розвитку національної економіки займалися такі провідні вчені: Геєць В. М., Лібанова Е. М., Пирог О. В., Шинкарук А. В., Артёмов Т. І., Павлюк А. П., Покришка Д. С., Белінська Я. В., Жаліло Я. А., Кучерова Г. Ю., Чайка Ю., Прушківська Е. В., Скірка Н. Я. та інші. Втім, оновлені статистичні дані та їх обмежений доступ вимагають системного перегляду, аналізу та оцінювання з метою актуалізації існуючої бази знань про галузевий розвиток національної економіки.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — провести оцінювання стану національної економіки за фінансово-економічними показниками галузевого розвитку.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єктом дослідження виступають такі галузі національної економіки: промисловий комплекс Р, сільське господарство, S, фінансова і страхова діяльність, F, торгівля, Т, транспорт і складування, Тг, операції з нерухомістю, N. Досліджуються такі фінансово-економічні показники: поточна та абсолютна ліквідність, %, коефіцієнт автономії, %, рентабельність активів, %, рентабельність обігових коштів, %, чиста маржа, %, рентабельність сумарних активів, %, оборотність активів, оборотність робочого капіталу, оборотність дебіторської заборгованості. Дослідимо їх значення та динаміку.

Отже, розглянемо динаміку показників поточної ліквідності окремих галузей національної економіки, (табл. 1).

Нормативне значення показника поточної ліквідності становить 100%, кращі результати демонструють підприємства галузі F, середнє значення за досліджуваний період становить $L_p = 678,9\%$, $S - L_p = 279,9\%$, $P - L_p = 136,3\%$. Водночас мінливість показників за значенням коефіцієнта варіації становить $V_{Lp}(F) = 15,6\%$ (середній рівень ризику мінливості), $V_{Lp}(S) = 29,62\%$ (середній рівень ризику мінливості), $V_{Lp}(P) = 2,94\%$ (низький рівень ризику, динаміка достатньо передбачувана). У підприємств галузей Т, Тг, N принципово інші значення показників платоспроможності, за їх даними нормативне значення незначно перевищено у підприємств галузі Т в середньому на 14—18%, підприємств Тг — коливаються в межах 92—100%, підприємств галузі N — в межах 101—103%. Мінливість динаміки даних показників незначна, що доводить показник варіації, значення якого не перевищує 10%. Найнижчий рівень поточної ліквідності за досліджуваний період саме у галузі Тг. Підприємствам не вистачає

Таблиця 1. Динаміка показників поточної ліквідності галузей національної економіки, %

Найменування показника	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ср.	Откл.	V, %
Промисловий комплекс, Р	140,8	134,5	140,5	137,6	133,4	130,9	136,3	4,01	2,942
Сільське господарство, S	266,6	134,5	357,9	356,5	305,2	258,7	279,9	82,9	29,62
Фінансова і страхова діяльність, F	819,8	766,5	634,5	702,2	593,9	556,5	678,9	102,2	15,06
Торгівля, Т	118,4	115,3	116,6	117,6	116,5	114,8	116,5	1,353	1,161
Транспорт і складування, Тг	93,9	92,9	96	99,4	100,7	100,8	97,28	3,488	3,585
Операції з нерухомістю, N	102,9	102,7	105	103,1	101,7	101,7	102,9	1,213	1,179

Джерело: узагальнено за даними <https://youcontrol.com.ua>

Таблиця 2. Динаміка показників абсолютної ліквідності галузей національної економіки, %

Найменування показника	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ср.	Откл.	V, %
Промисловий комплекс, Р	2,2	2,8	4,4	4,4	3,9	3	3,45	0,916	26,55
Сільське господарство, S	3	2,8	7,9	6,5	4,3	3,1	4,6	2,128	46,26
Фінансова і страхова діяльність, F	39,8	31,3	26,3	30,3	32,3	23,9	30,65	5,504	17,96
Торгівля, Т	3,5	3,7	4,5	4,6	4,3	3,6	4,033	0,489	12,11
Транспорт і складування, Тг	2,7	3	4,3	3,5	4,4	4,1	3,667	0,712	19,41
Операції з нерухомістю, N	2,4	2,2	1,4	1,5	3,4	3,4	2,383	0,877	36,81

Джерело: узагальнено за даними <https://youcontrol.com.ua>

Таблиця 3. Динаміка показників коефіцієнта автономії галузей національної економіки, %

Найменування показника	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ср.	Откл.	V, %
Промисловий комплекс, Р	44	40,6	41,1	40,5	39,7	38,2	40,68	1,916	4,709
Сільське господарство, S	74,5	40,6	79	77,9	76,6	72	70,1	14,67	20,92
Фінансова і страхова діяльність, F	88,9	88,6	86,2	87,3	84,7	83,8	86,58	2,068	2,389
Торгівля, Т	19,7	15,6	16,3	17,6	18,1	17,4	17,45	1,432	8,207
Транспорт і складування, Тг	41,5	36,9	36	37,6	36,6	39,1	37,95	2,038	5,371
Операції з нерухомістю, N	71	68,8	68	65,6	64,8	62,2	66,73	3,151	4,722

Джерело: узагальнено за даними <https://youcontrol.com.ua>

Таблиця 4. Динаміка показників рентабельності активів галузей національної економіки, %

Найменування показника	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ср.	Откл.	V, %
Промисловий комплекс, Р	0,1	0,4	3	3,4	3,1	2	2	1,438	71,9
Сільське господарство, S	3,6	0,2	20,9	14	9,4	7,1	9,2	7,44	80,87
Фінансова і страхова діяльність, F	0,1	0,1	0	0,1	0,1	0,1	0,083	0,041	48,99
Торгівля, Т	1,1	0,1	1,5	2,1	2	2,2	1,5	0,802	53,5
Транспорт і складування, Тг	0,1	-0,9	0,3	0,8	0,6	0,9	0,3	0,66	220,1
Операції з нерухомістю, N	0,1	-0,3	0	0,1	0,2	0,5	0,1	0,261	260,8

Джерело: узагальнено за даними <https://youcontrol.com.ua>

Таблиця 5. Динаміка показників рентабельності сумарних активів галузей національної економіки, %

Найменування показника	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ср.	Откл.	V, %
Промисловий комплекс	3,8	1,5	3,7	4,2	3,8	3,8	3,467	0,979	28,24
Сільське господарство	5,8	1,5	23,3	16	11,2	8,8	11,1	7,725	69,6
Фінансова і страхова діяльність	0,4	0,4	0,2	0,5	0,3	0,4	0,367	0,103	28,17
Торгівля	3,8	1,6	3,5	4,5	4,1	4,8	3,717	1,137	30,6
Транспорт і складування	1	0	1,1	2,2	1,7	2,6	1,433	0,935	65,25
Операції з нерухомістю	0,6	0	0	0,2	0,7	1,1	0,433	0,441	101,8

Джерело: узагальнено за даними <https://youcontrol.com.ua>

грошей та їх еквівалентів на покриття власних короткострокових фінансових зобов'язань.

Розглянемо динаміку показників поточної ліквідності окремих галузей національної економіки (табл. 2).

Нормативне значення абсолютної ліквідності становить 20%, втім, лише підприємства галузі F демонструють перевищення нормативного значення у 1,5 рази за досліджуваний період. У підприємств інших галузей національної економіки не вистачає оборотних активів на покриття короткострокових фінансових зобов'язань протягом всього досліджуваного періоду. Динаміка значень показників абсолютної ліквідності характеризується середньою прогностичністю, найбільша варіація спостерігається за даними підприємств галузі S із значенням $VS=46,26\%$, найменша — галузі Т із значенням $VT=12,11\%$.

Розглянемо динаміку показників коефіцієнта автономії окремих галузей національної економіки (табл. 3).

Нормативне значення коефіцієнта автономії у 50% перевищують підприємства таких галузей національної економіки: F, N, S. Підприємства інших галузей фінансово залежні, частка їх власного капіталу недостатня для забезпечення необхідного рівня фінансової незалежності. Втім, динаміка показника стабільна, лише коефіцієнт автономії підприємств галузі S демонструє середній рівень ризику та прогностичності.

Розглянемо динаміку показників рентабельності активів окремих галузей національної економіки (табл. 4).

Рентабельність активів як показник ефективності їх використання, повинна зростати у динаміці. За даними таблиці 4 наявна значна нестабільність динаміки показників, що коливаються у підприємств галузі S від значення 0,2% до 20,9% протягом досліджуваного періоду ($V=80,87\%$). У підприємств галузі Тг та N взагалі зафіксовано від'ємні значення, коефіцієнт варіації становить 220,1% та 260,8% відповідно. Підприємства галузі Р демонструють ефективність використання активів в межах

0,1—4%, ($V=71,9\%$), показники підприємств галузі F тримаються на рівні 0,1, лише у 2015 р. зафіксовано 0 значення. Такий рівень показника пояснюється специфікою діяльності, яка полягає у не значній залежності підприємств від матеріальних активів, на відміну від підприємств галузей Р та S тощо.

Розглянемо динаміку показників рентабельності сумарних активів окремих галузей національної економіки (табл. 5).

Так, рентабельність саме сумарних активів демонструє кращий рівень значень підприємств різних галузей ніж попередньо досліджений показник, проте волатильність тенденцій подібна до волатильності тенденцій рентабельності активів.

Розглянемо динаміку показників рентабельності обігових коштів окремих галузей національної економіки (табл. 6).

Ефективність обігових коштів за рахунок прибутку підприємства повинна зростати у динаміці, втім, кращі результати демонструють підприємства лише галузі S, середній показник за досліджуваний період становив 15,43% із високою мінливістю динаміки, коефіцієнт варіації становив 77,59%. Галузі Р, Т, Тг, N продемонстрували низький рівень значення досліджуваного показника, так рентабельність обігових коштів підприємств галузі Р у середньому становило 2,3%, галузі Т — 1,86%, галузі Тг — 0,78%, галузі N — 0,41% і найнижче значення у галузі F — 0,1%, що цілком логічно. Також динаміка досліджуваного показника характеризується досить високим рівнем волатильності, що підтверджують значення коефіцієнтів варіації, зокрема найбільші значення: $V\text{ Тг}=221,8\%$, $V\text{ N}=353,2\%$.

Розглянемо динаміку показників чистої маржі окремих галузей національної економіки (табл. 7).

Чиста маржа як показник дохідності та прибутковості визначає конкурентоспроможність підприємств галузі. Знову таки, кращі показники чистої маржі про-

Таблиця 6. Динаміка показників рентабельності обігових коштів галузей національної економіки, %

Найменування показника	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ср.	Откл.	V, %
Промисловий комплекс, Р	1,2	0,4	3	3,4	3,1	2,9	2,333	1,226	52,54
Сільське господарство, S	7,1	0,4	34,3	22,8	15,9	12,1	15,43	11,97	77,59
Фінансова і страхова діяльність, F	0,1	0,1	0	0,2	0,1	0,1	0,1	0,063	63,25
Торгівля, Т	1,4	0,2	1,8	2,5	2,5	2,8	1,867	0,967	51,79
Транспорт і складування, Tr	0,1	-2,3	0,8	2,3	1,5	2,3	0,783	1,737	221,8
Операції з нерухомістю, N	0,3	-1,8	0	0,2	1,1	2,7	0,417	1,472	353,2

Джерело: узагальнено за даними <https://youcontrol.com.ua>

Таблиця 7. Динаміка показників чистої маржі галузей національної економіки, %

Найменування показника	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ср.	Откл.	V, %
Промисловий комплекс, Р	0,6	0,3	1,7	1,8	1,5	1,5	1,233	0,625	50,68
Сільське господарство, S	4,5	0,3	25,5	19,4	12,2	8,9	11,8	9,376	79,46
Фінансова і страхова діяльність, F	0,8	1,6	1,9	2,3	1,6	1,6	1,633	0,493	30,16
Торгівля, Т	0,4	0,1	0,7	0,8	0,9	0,9	0,633	0,32	50,59
Транспорт і складування, Tr	0,1	-1	0,4	0,8	0,5	0,8	0,267	0,674	252,9
Операції з нерухомістю, N	0,3	-1	0	0,5	0,8	1,9	0,417	0,954	228,9

Джерело: узагальнено за даними <https://youcontrol.com.ua>

Таблиця 8. Динаміка показників оборотності активів галузей національної економіки, од.

Найменування показника	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ср.	Откл.	V, %
Промисловий комплекс, Р	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,3	0,089	6,88
Сільське господарство, S	0,7	1,2	1	0,8	0,8	0,7	0,867	0,197	22,69
Фінансова і страхова діяльність, F	0,2	0	0	0	0	0	0,033	0,082	244,9
Торгівля, Т	2,7	2,3	2,6	2,6	2,6	2,5	2,55	0,138	5,406
Транспорт і складування, Tr	1	0,9	1,1	1,2	1,2	1,1	1,083	0,117	10,79
Операції з нерухомістю, N	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,233	0,052	22,13

Джерело: узагальнено за даними <https://youcontrol.com.ua>

демонстрували підприємства галузі S, середнє значення показника за досліджуваний період становило 11,8%, тоді як за даними підприємств галузі Р середнє значення показника досягало лише рівня 1,23%, F — 1,63%, Т — 0,63%, Tr — 0,26%, N — 0,41%. Крім того, волатильність динаміки досліджуваного показника середньо- та високоризикова, надмірні показники коефіцієнта варіації зафіксовано у підприємств галузі VTr = 252,9%, VN = 228,9%.

Розглянемо динаміку показників оборотності активів окремих галузей національної економіки (табл. 8).

Рівень ділової активності за показником оборотності активів підприємств галузей національної економіки суттєво різняться за періодами та значенням. Так, середнє значення оборотності активів підприємств галузі Р становить 1,3% за досліджуваний період, галузі S — 0,86%, F — 0,03%, Т — 2,55%, Tr — 1,083%, N — 0,23%. Мінливість динаміки значень оборотності активів низького та середнього значення, у підприємств галузі Tr коефіцієнт варіації визначено на рівні 10,79%, Т — 5,4%, Р — 6,8%, тоді як за даними галузі N коефіцієнт варіації на середньому рівні ризикованості, зокрема досягнув значення 22,13%, S — 22,69%, F — 224,9%.

Розглянемо динаміку показників оборотності робочого капіталу окремих галузей національної економіки (табл. 9).

Зростання оборотності робочого капіталу доводить ефективність використання підприємствами чистого оборотного капіталу, вкладених у нього інвестицій, які впливають на зростання продажів. Втім, лише підприємства галузі Т демонструють кращі результати (середнє значення досягло 4,58 п.) із середнім рівнем ризику волатильності динаміки (V = 15,45%). На другому місці підприємства галузі Р із середнім значенням за досліджуваний період 2,35 п. та V = 4,46% (низький рівень ризику), на третьому — підприємства галузі S із середнім значенням показника 1,61 п. із V = 20,10% (середній рівень ризику).

Розглянемо динаміку показників оборотності дебіторської заборгованості окремих галузей національної економіки (табл. 10).

Вагомим є показник ефективності прийняття управлінських рішень щодо заборгованості та дебіторів. За показниками підприємств різних галузей їх дебітори в середньому щорічно погашали дебіторську заборгованість 5,47 р. на підприємствах галузі Р (V=4,12%), 6,63 р. — галузі S (V=12,74%), 0,23 р. — галузі F (V=224,61%), кращий результат 8,25 р. — галузі Т (V=5,78%), 5,62 р. — галузі Tr (V=7,75%), 2,9 р. — галузі N (V=17,31%).

Для узагальнення результатів дослідження побудуємо інтегральні фінансово-економічні показники за даними окремих галузей з метою визначення стану національної економіки.

Проведемо стандартизацію значень статистичних показників $x_{ij} \rightarrow x_{jnorm}$, що визначені як ключові. Окремі з них мають нормативні значення, тому нормування доцільно здійснювати за такою формулою:

$$x_{ij}^* = \begin{cases} \frac{x_{jnorm} - x_{ij}}{x_{jnorm} - x_{jmin}}, & x_{ij} \leq x_{jnorm}^* \\ 1, & x_{ij} > x_{jnorm} \end{cases}$$

Для інших показників, що не мають нормативного значення, але характеризуються позитивним впливом, тобто є стимуляторами росту позитивних тенденцій, використає таку формулу:

$$x_{ij}^* = \frac{x_{ij} - x_{jmin}}{x_{jmax} - x_{jmin}}$$

За методологією фінансового аналізу доведено тезу, що для проведення комплексного дослідження всі показники є однакового вагомості для висновку, тому приймаємо, що вага кожного з показників буде однаковою. Згортання пропонується здійснити за такою формулою:

Таблиця 9. Динаміка показників оборотності робочого капіталу галузей національної економіки, од.

Найменування показника	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ср.	Откл.	V, %
Промисловий комплекс, Р	2,5	2,2	2,3	2,4	2,3	2,4	2,35	0,105	4,46
Сільське господарство, S	1,4	2,2	1,8	1,5	1,4	1,4	1,617	0,325	20,11
Фінансова і страхова діяльність, F	0,5	0	0	0	0	0	0,083	0,204	244,95
Торгівля, Т	5,2	3,4	4,1	4,7	5,2	4,9	4,583	0,708	15,45
Транспорт і складування, Тг	-0,3	-0,1	0	0	0	0	-0,067	0,121	-181,66
Операції з нерухомістю, N	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Джерело: узагальнено за даними <https://youcontrol.com.ua>

Таблиця 10. Динаміка показників оборотності дебіторської заборгованості галузей національної економіки, од.

Найменування показника	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ср.	Откл.	V, %
Промисловий комплекс, Р	5,4	5,1	5,5	5,5	5,8	5,5	5,47	0,23	4,12
Сільське господарство, S	7,3	5,1	7,4	6,4	6,6	7	6,63	0,85	12,74
Фінансова і страхова діяльність, F	1,3	0	0	0	0,1	0	0,23	0,52	224,61
Торгівля, Т	8,9	7,8	8,5	8,3	8,4	7,6	8,25	0,48	5,78
Транспорт і складування, Тг	5,5	4,8	6	5,9	5,8	5,7	5,62	0,44	7,75
Операції з нерухомістю, N	3,2	2,3	2,4	2,7	3,3	3,5	2,90	0,50	17,31

Джерело: узагальнено за даними <https://youcontrol.com.ua>

Таблиця 11. Динаміка інтегральних показників фінансово-економічного стану національної економіки

Найменування показника	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ср.	Откл.	V, %
Поточна ліквідність, %	0,68	0,41	0,77	0,74	0,52	0,26	0,56	0,20	35,94
Абсолютна ліквідність, %	0,26	0,25	0,67	0,61	0,72	0,39	0,48	0,21	43,39
Коефіцієнт автономії, %	0,98	0,38	0,47	0,54	0,4	0,3	0,51	0,24	47,59
Рентабельність активів, %	0,45	0,18	0,6	0,84	0,79	0,82	0,61	0,26	42,51
Рентабельність обігових коштів, %	0,4	0,08	0,59	0,83	0,7	0,78	0,56	0,28	50,07
Чиста маржа, %	0,3	0,09	0,76	0,86	0,71	0,78	0,58	0,31	53,45
Рентабельність сумарних активів, %	0,56	0,11	0,47	0,77	0,62	0,81	0,56	0,25	45,50
Оборотність активів	0,49	0,18	0,59	0,74	0,66	0,65	0,55	0,20	36,09
Оборотність робочого капіталу	0,5	0,28	0,37	0,42	0,39	0,42	0,40	0,07	18,23
Оборотність дебіторської заборгованості	0,79	0,03	0,56	0,49	0,67	0,52	0,51	0,26	50,94

Джерело: розраховано автором.

Таблиця 12. Темпи росту інтегральних показників фінансово-економічного стану національної економіки

Найменування показника	2014	2015	2016	2017	2018
Поточна ліквідність, %	60,29	187,80	96,10	70,27	50,00
Абсолютна ліквідність, %	96,15	268,00	91,04	118,03	54,17
Коефіцієнт автономії, %	38,78	123,68	114,89	74,07	75,00
Рентабельність активів, %	40,00	333,33	140,00	94,05	103,80
Рентабельність обігових коштів, %	20,00	737,50	140,68	84,34	111,43
Чиста маржа, %	30,00	844,44	113,16	82,56	109,86
Рентабельність сумарних активів, %	19,64	427,27	163,83	80,52	130,65
Оборотність активів	42,92	252,00	97,22	161,22	80,25
Оборотність робочого капіталу	56,00	132,14	113,51	92,86	107,69
Оборотність дебіторської заборгованості	3,80	1866,67	87,50	136,73	77,61

Джерело: розрахунки автора.

$$I = \frac{1}{n} \left(\sum_{i=1}^n x_{ij} \right)$$

У результаті проведених розрахунків маємо наступні результати (табл. 11).

Дослідимо темпи росту динаміки інтегральних показників фінансово-економічного стану національної економіки (табл. 12).

Отже, динаміка поточної ліквідності національної економіки нестабільна протягом досліджуваного періоду, окрім темпів росту зазначене доводить коефіцієнт варіації, значення якого становить 35,94%, чим характеризує середній рівень прогнозованості динаміки показника. Показник коливається в межах 0,26 п. (2018 р.) — 0,77 п. (2015 р.). Середнє значення показника за досліджуваний період становить 0,56 п., що за шкалою Харінгтона характеризується як середній рівень. Абсолютна ліквідність національної економіки демонструє

дещо гірші результати, середнє значення показника за досліджуваний період нижче і становить 0,48 п., що за шкалою Харінгтона характеризується також як середній рівень. Показник коливається в межах 0,25 п. (2014 р.) — 0,72 п. (2017 р.), коефіцієнт варіації вищий і становить 43,39%.

Динаміка коефіцієнта автономії національної економіки знижується за досліджуваний період із присутністю характерної волатильності, що підтверджує коефіцієнт варіації із значенням 47,59%. Показник коливається в межах 0,3 п. (2018 р.) — 0,98 п. (2013 р.). Середнє значення сягнуло 0,51 п., що визначається як середній рівень показника.

Рентабельність активів національної економіки характеризується середнім рівнем прогностичності ($V = 42,51\%$). Найнижчі показники у 2014 р. (0,18 п.), проте тенденція далі відновлюється і значення показника

зростає до 0,82 п. у 2018 р. Середнє значення показника за досліджуваний період становить 0,61 п., що характеризується як середній рівень. Тоді як рентабельність обігових коштів демонструє дещо гірші показники у порівнянні із значенням попередньо дослідженого показника. Так, середнє значення досягло 0,56 п., $V = 50,07\%$. Подібний рівень та тенденція у ряду динаміки показника рентабельності сумарних активів, середнє значення досягло рівня 0,56 п., а $V = 45,50\%$. Показник чистої маржі національної економіки у середньому становив 0,58 п., мінливість показника за досліджуваний період описується середнім значенням коефіцієнту варіації, що досяг 53,45%.

Середнє значення оборотності активів національної економіки досягло 0,55 п., $V = 36,09\%$. Темпи росту показника найбільші у 2015 р. (252%) та у 2017 р. (161,22%), найнижчі у 2014 р. (42,92%) та у 2016 р. (97,22%). Дещо нижче середнє значення показника оборотності робочого капіталу (0,40 п.), але коефіцієнт варіації у двічі нижчий, сягнув 18,23%. Тоді як середнє значення оборотності дебіторської заборгованості на рівні 0,51 п., коефіцієнт варіації найвищий серед показників оборотності і становив 50,94%. Показники ділової активності нестабільні за досліджуваний період.

ВИСНОВКИ

Зважаючи на результати проведеного дослідження можна стверджувати, що національна економіка за досліджуваний період характеризується середнім рівнем фінансово-економічного становища із середнім та високим рівнем мінливості динаміки показників. Першочерговим завданням виступають реалізація заходів стабілізації позитивних тенденцій та підвищення рівня фінансово-економічного становища окремих галузей національної економіки, що визначають рівень ВВП країни.

Література:

1. Лібанова Е.М. Модернізація економіки України в контексті соціальних викликів / Е.М. Лібанова // Демографія та соціальна економіка. — К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАНУ, 2011. — № 1 (15). — С. 24—37.
2. Модернізація економіки — наш стратегічний вибір: Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. — К.: НІСД, 2011.
3. Пирог О.В. Адаптація структури національної економіки України до вимог постіндустріального суспільства / О.В. Пирог // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". — 2011. — № 698. — С. 93—103.
4. Структурні перетворення в Україні: передумови модернізації економіки / А.П. Павлюк, Д.С. Покришка, Я.В. Белінська [та ін.]; за ред. Я.А. Жаліла. — К.: НІСД, 2012. — 104 с.
5. Структурні зміни та економічний розвиток України: монографія / В.М. Геєць, Л.В. Шинкарук, Т.І. Артьомова та ін.; за ред. Л. В. Шинкарук; Ін-т економіки та прогнозування НАН України. — К., 2011. — 696 с.
6. Чайка Ю. Механізми структурного розвитку національної економіки. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету 3 (2011): 30—41.
7. Прушківська Е.В. Еволюція концепцій структурування національної економіки. Проблеми економіки 2 (2013): 87—94.
8. Скірка Н.Я. Галузева структура національної економіки і напрями її оптимізації. Ефективна економіка 9 (2013).
9. Кучерова Г.Ю. Ментальна модель державного стратегічного планування. Вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Серія "Економіка". 2015. Т. 20. Вип. 6. С. 160—165.
10. Кучерова Г.Ю. Методологія державного стратегічного планування макроекономічних процесів в Ук-

раїні. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". 2015. Вип. 13. Ч. 1. С. 105—110.

References:

1. Libanova, E.M. (2011), "Modernization of Economy of Ukraine in the context of social challenges", *Demografia ta sotsial'na ekonomika*, vol. 1 (15), pp. 24—37.
2. NISD (2011), *Modernizatsiia ekonomiky — nash stratehichnyi vybir* [The modernization of the economy — our strategic choice], NISD, Kyiv, Ukraine.
3. Pyroh, O.V. (2011), "Adapting the structure of the national economy of Ukraine to the requirements of post-industrial society", *Visnyk Natsional'noho universytetu "L'vivs'ka politekhnika"*, vol. 698, pp. 93—103.
4. Pavliuk, A. P. Pokryshka, D. S. and Belins'ka, Ya. V. (2012), *Strukturni peretvorennia v Ukraini: peredumovy modernizatsii ekonomiky* [Structural transformations in Ukraine: background of economic modernization], NISD, Kyiv, Ukraine.
5. Geets, V.M. Shinkaruk, L.V. and Artyomova, T.I. (2011), *Strukturni zminy ta ekonomichni rozvytok Ukrainy* [Structural changes and economic development of Ukraine], Kyiv, Ukraine.
6. Chaika, Y. (2011), "Mechanisms of structural development of the national economy", *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu*, vol. 3, pp. 30—41.
7. Prushkivska, E.V. (2013), "Evolution of concepts of structuring the national economy", *Problemy ekonomiky*, vol. 2, pp. 87—94.
8. Skirka, N. Ya. (2013), "Sectoral structure of the national economy and directions of its optimization", *Efektivna ekonomika*, vol. 9, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2311> (Accessed 10 Aug 2020).
9. Kucheroва, H. (2015), "Mental model of state strategic planning", *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I.I. Mechnykova. Serii "Ekonomika"*, vol. 20, no. 6, pp. 160—165.
10. Kucheroва, H. (2015), "Methodology of state strategic planning of macroeconomic processes in Ukraine", *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii "Ekonomichni nauky"*, vol. 13, pp. 105—110.

Стаття надійшла до редакції 16.08.2020 р.

www.economy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б») Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73